

Lvice z Bretaně

Gigi Griffis

CLISSON, FRANCIE

Na počátku konce byla kočka. Černá jako hlubiny moře – i když spíš než kočku připomínala díru ve světě ve tvaru kočky – dorazila na hrad Clisson právě v okamžiku, kdy slunce zalilo nádvoří jitrními odstíny růžové a zlaté.

Jeanne s úsměvem pozorovala z horního okna, jak se vyděšené služebné toho tvora snaží odehnat, křičí a uhýbají, kdykoli se k nim otočil. Černé kočky byly špatné znamení. Byly to společnice čarodějnic. Symboly temnoty. Poslové samotného ďábla.

Služky se křížovaly, ječely a mávaly hadry a holemi. Dokonce se k nim přidala i vážná Sandrine, obvykle nejklidnější z Jeanniných služebných, i když zůstala stát opodál a ani se nepohnula, aby pomohla.

Jeanne obrátila oči v sloup, odvrátila se od okna a vydala se dolů, aby se s tím nepříjemným stvořením vypořádala sama. Nevěřila na zlé znamení, čarodějnické pomocníky ani na to, že by se ďábel tolik zajímal o lidské záležitosti, že by posílal své služebníky v podobě zvířat, aby je trápili.

Ale věřila na blechy.

Kočky neměly na jejím hradě místo, a tak seběhla dolů po schodech. Jenže když obešla poslední roh a vstoupila na nádvoří, na kočce přestalo záležet. Protože u brány mezi strážemi stál zpocený, páchnoucí mladý voják. Přerývaně dýchal a držel dopis s královskou pečeti.

Jeanne se rozbušilo srdce rychleji.

Šlo o Oliviera – to věděla ještě dřív, než dopis otevřela. Jejího manžela, válečníka, její životní lásku, otce jejích mladších dětí, před několika měsíci zajali Angličani a Jeanne od té doby strávila každý den snahou dostat manžela domů. Psala jeden dopis za druhým všem hlupákům u francouzského dvora. Ujela řadu mil, aby apelovala u Karla z Blois, vévody bretaňského, dobrého přítele a příbuzného krále Filipa, za přímluvu u krále. Chtěla jet přímo do Paříže a sama požádat Filipa o audienci, ale Karel ji od toho odradil. „Král vyžaduje obezřetný přístup,“ řekl. A Jeanne věděla, že má pravdu, i když v ní všechno vřelo. Do všeho se vždycky vrhala po hlavě a diplomatické dvorské nesmysly jí byly proti srsti. Taková byla už jako dítě. Divoká, silná a obvykle zuřivá, nikdy trpělivě nevysvětlovala svůj názor na věc. Pokud se tedy za trpělivost nedá považovat to, že protivníka místo úderu do krku pouze kopla do holeně.

Její matka se ji v tom snažila poučovat. Šlechtické páry vládou společně, protože svět věří, že tím přinášejí rovnováhu – muž je symbolem neúprosné spravedlnosti, žena zase milosrdenství a diplomacie. Společně jsou silnější než každý sám.

„Ty zastupuješ milosrdenství, Jeanne,“ vysvětlovala.

Nikdy to nezabralo.

Na hradě Clisson si tak vznešená spravedlnost vyměnila role. Diplomacie byla Olivierovou doménou. Jeanninou verzí milosrdenství zase rychlá smrt.

Jenže teď, bez ohledu na trpělivost, ostré lokty nebo diplomacii, někdo konečně poslal zprávu. Je Olivier mrtvý? Živý? Domluvil král výměnu vězňů, o níž se Jeanne tak zasazovala? Vyrvala poslovi dopis z rukou a začala číst, než vůbec stačil promluvit.

Musela si psaní přečíst třikrát, než pochopila slova, ale nakonec jí jejich význam došel. Olivier byl v bezpečí.

V bezpečí. Po těch dvou slovech tolik toužila.

Zavřela oči, aby se nerozplakala, a v duchu děkovala Bohu a všem svatým, na které si vzpomněla. Když oči znovu otevřela, uviděla kočku a poděkovala i jí. Asi to bylo rouhání. Jenže kdo ví, kdo se postaral o to, že se Olivier dostal v pořádku domů. Bůh, nějaký svatý nebo svatá relikvie, či dokonce ďáblův posel? Jeanne věřila, že je lepší se pojistit.

Přečetla dopis počtvrté – každé slovo bylo úlevou. Angličani souhlasili s výměnou vězňů a s příměřím. Její manžel a čtyři další šlechtici byli pro-

puštění, přepraveni přes Lamanšský průliv, vyšetřeni nejlepšími královskými lékaři a prohlášení za zdravé.

Jeanne si odkašlala, uklidnila se a pohlédla na posla. „Ještě něco?“

„Ano, mylady. Na žádost vévody bretaňského je váš manžel zvláštním hostem krále a na jeho počest, na počest dalších hrdinů, kteří se vrátili z války, a na oslavu příměří byl naplánován turnaj.“

Jeanne se na rtech objevil šibalský úsměv. Konečně se svět vrací k normálu. Její manžel je zpátky. Došlo k uzavření příměří. A turnaj na jeho počest – to bylo víc, než v co vůbec doufala.

Kývnutím se rozloučila s poslem a strážemi a pak se vrátila do hradu. Kočka ji následovala. Služebnictvo se křížovalo a uhýbalo jí z cesty, ale Jeanne si toho nevšimla a na blechy už ani nepomyslela.

Zamířila rovnou do pokojů dětí, klesla na kolena a objala divokého šestiletého Oliho. Ten se marně snažil vykroutit z jejího sevření. Vždycky byl spíš bojovník než mazel, ale Jeanne ho pevně držela a líbala na tvář, zatímco on se mračil, svíjel se a kňoural: „*Maman*, přestaň!“

Čtyřletý Guillaume, nejcitlivější z Jeanniných dětí, který se mazlení nikdy nenabažil, se vrhl na maminku a svíjejícího se bratra. A Malá Jeanne – dvouletá a jako vždy vyděšená, že něco zmešká – se také neohrabaně zapojila do rvačky a srazila dospělou Jeanne na bok. Ta propukla v pláč a smích zároveň, zatímco se snažila obejmout všechny tři najednou. Její rodina – její divoká a úžasná rodina – byla zase v bezpečí.

Chůvy dětí ustoupily a usmívaly se nad vším tím zmatkem; Olimu se podařilo vyškubnout a popadl svůj dřevěný meč. „Vyzývám tě na souboj, *maman*!“

„Na souboj?“ Jeanne se posadila. V očích jí jiskřilo, po tvářích pořád stékaly slzy a snažila se tvářit vážně. „Vznešený rytíři, přijímám tvou výzvu!“

Napřímila se na kolenou a sáhla po jednom z malých dřevěných mečků. Oli se vrhl s bojovým pokřikem vpřed. Mečem udeřil o její meč, jazyk mu přitom vyčníval v intenzivním soustředění z koutku úst. Ještě neměl žádný výcvik, takže dělal to, co děti: mířil mečem na meč, aniž se skutečně pokoušel Jeanne zasáhnout, proniknout její obranou.

V Jeanne se zvedla divoká hrdost. Jeden Olivier byl válečný hrdina, druhý se připravoval na den, kdy se jím možná stane. Guillaume a Malá Jeanne, kteří je sledovali zpozzdálí, mohli vyrůst v cokoli.

Nechala Oliho, aby ji ještě párkrát zasáhl, pak prudce uhnula doleva, ob-
jala ho kolem pasu, levou rukou mu vzala meč a zvedla ho do vzduchu.

„*Maman*, tys podváděla!“ hřimal vši silou šestiletého hlasu. „Porážel jsem
tě!“

„Ano, maličký. Byls jako opravdový rytíř.“ Postavila ho na zem a políbila
na čelo, ale on se vykroutil a znovu na ni namířil meč. „Jenže *maman* teď
musí zařídit nějaké důležité záležitosti.“

„Jaké důležité záležitosti?“ zeptal se. Napřímil se a založil si ruce za zády
v dokonalé nápodobě svého otce.

Než stačila odpovědět, někdo ji zatahal za sukni a jedna z chův u stěny
v rohu místnosti překvapeně vydechla.

Jeanne se otočila k malému Guillaumovi. V jedné ruce držel černou
kočku – nohy jí visely skoro až na podlahu, druhou rukou tahal Jeanne za
sukni. „*Maman*, ta je pro nás? Můžeme si ji nechat?“

Chůvy se pokřižovaly. Malá Jeanne si uvědomila, co Guillaume drží,
a s radostným výkřikem se k němu rozběhla. Oli se mírně naklonil doleva
a vyhlédl zpoza Jeanniných sukni.

Podívala se postupně na každé dítě a srdce jí překypovalo něhou. Jejich
otec byl už měsíce v žaláři. Matka je měla na několik týdnů opustit a nechat
je s chůvami. Ničemu z toho vůbec nerozuměli a ona jim kočku nedokázala
odepřít. K čertu s blechami.

„Ano, ale bude třeba ji vykoupat.“ Pohlédla na nervózní chůvy, aby po-
chopily, že úkol připadne jim.

Dvě nejmladší děti s pištěním objímaly a hladily kočku, která to všechno
klidně snášela, ale Oli se nenechal odradit.

„*Maman*.“ Dupl nohou, když se k němu otočila. „Jaké důležité záleži-
tosti?“

„Můj malý bojovníku,“ odpověděla a znovu si klekla, aby synovi hleděla
zpřímá do očí. „Pojedu pro vašeho tatínka a přivezu ho domů.“

PAŘÍŽ, FRANCIE

Jeanne, rozrušená a netrpělivá, bloumala po kolbišti a hledala Oliviera. Cesta do Paříže trvala příliš dlouho, a tak dorazila pozdě, do Olivierových komnat přišla těsně po jeho odchodu, a teď se zdálo nemožné ho najít mezi tisíci přicházejícími diváky.

Na chodbě při odchodu zahlédla vévodu Karla – přítele, který se za její věc přimlouval u krále –, a teď se proklínala, že za ním nešla. Měla se ho zeptat, jestli neví, kde se Olivier na tomhle prokletém místě připravuje na souboj. Ale vévoda vypadal, že má naspěch, jen jí mávl na pozdrav a rychle odkráčel. A ona celá nedočkavá zamířila na kolbiště. Povzdychla si. Ve třiačtyřiceti už by se dalo očekávat, že se naučila, jak netrpělivost všechno jen protahuje.

Nyní se proplétala známým prostředím. Arénou se rozléhalo kovové zvonění srážejících se mečů, občas přehlušované jásotem a posměšky okolního davu – už se sázelo na výsledek cvičných soubojů. Vojáci a rytíři obratně tančili kolem sebe v kruhovém prostoru. Útok doprava. Výpad doleva. Přímý útok většího a silnějšího protivníka. Rychlá práce nohou štíhlého mladého šlechtice. Chytrá série klamných manévru králova současného šampiona.

Jeanne minula duely a cvičné souboje a zamířila k aréně pro rytířská klání, kde uprostřed stála řada rovných dřevěných tyčí vymezujících strany jednotlivých rytířů. Mohutní muži v brnění se vrhali proti sobě s těžkými dřevci a zakřivenými štíty. Větší muži využívali svou váhu, aby srazili menší soupeře k zemi. Menší muži se zase pokoušeli k porážce větších protivníků využít svoji obratnost.

Jeanne pocítila mravenčení na kůži. Milovala všechno, co se týkalo turnajů. Prach. Boje. Zkrvavené nosy. Křičící, rozvášněný dav. A Oliviera, někde poblíž, silného a vysokého, oděného do tvrzené kůže a lesklé oceli, zkoušejícího vyváženost svého meče.

Poprvé se s Olivierem setkala na jedné z největších a nejhonosnějších událostí, které kdy navštívila – přímo tady v Paříži. Tehdy byl hodně sebevědomý. Hezký, ovdovělý a skrývajíc svůj žal tím, že šeptal sladká slůvka každé ženě, co se mu připletla do cesty. Když to ve své naivitě zkusil taky na Jeanne –

v úvodní den turnaje ji zastavil v šeré chodbě, řekl, že je nejkrásnější žena, jakou kdy viděl, a ještě než vůbec stačila odpovědět, se k ní naklonil a políbil ji – dala mu pěstí do nosu.

Pousmála se při vzpomínce na jeho užaslý výraz, na to, jak se zapotácel a přitiskl si ruce k obličejí. Po několika okamžicích ohromení se rozesmál a Jeanne, pořád ještě rozpalená doběla, se otočila na podpatku a důstojně odkráčela zpět do hlavní síně.

Teprve když ho o několik dní později viděla bojovat – mohutného, silného a hbitého s mečem v ruce –, přijala jeho vroucí omluvy a přestala přezírat jeho dvoření.

O čtrnáct let později ho pořád ráda sledovala při boji. Říkali mu „dřevorubec“, protože pokaždé, když vyšel na kolbiště, zničil dřevce a štíty k nepoznání.

Když Jeanne konečně našla Oliviera na bojišti, bylo už příliš pozdě na to, aby mohla udělat něco jiného než jen sledovat jeho souboj. Dav už jásal a tleskal jak vysokému, tmavovlasému šlechtici, který se vrátil jako hrdina z anglického zajetí, tak i jeho vlámskému soupeři se světlými vlasy a světlou pleť, který přijel ze severu, aby dokázal svou statečnost. Jeanne se prodírala dopředu a opřela se o zábradlí, aby dobře viděla.

Oba obezřetně kroužili kolem sebe a pak Olivier zaútočil – předstíral výpad doprava a rozmáchl se doleva. Rytíř ze severu s hlasitým, spokojeným smíchem odskočil stranou.

Tak začal výjimečný souboj. Dva zkušené válečníci předstírali údery, bojovali, útočili, bránili se. Olivier dostal zásah do paže, v níž držel meč, a oplatil ho rytíři ze severu úderem do stehna, čímž ho vyvedl z rovnováhy. Dav v zápalu z boje házel do arény zelí, kameny a hrsti hlíny. Kolem Jeanne muži sázeli, ženy povzbuzovaly a děti se proháněly mezi nohama dospělých a sváděly vlastní souboje s klacky a dřevěnými meči.

Olivier nepřestával a zasypával severana údery. Vlámského soka už přešel smích a soustředil se na obranu.

Jeanne se usmála. Pozorovat Oliviera při souboji jí přinášelo skoro stejné uspokojení, jako když bojovala sama. Cítila příjemné napětí ve svalech a s každým úderem přešlápala z nohy na nohu. Připomnělo jí to její poslední boj – s poutníkem, který ji uviděl, jak jede sama na koni po silnici poblíž domova, a považoval ji za snadný terč. Zlomila mu nos, přivázala ho za koně, odvěkla ho zpátky na hrad a vyzvala na souboj.

Muže hodili do jámy široké půl metru, která mu sahala až po pupek, uprostřed jednoho z polí jejího manžela, dali mu vybrat zbraň a pak na něj vypustili Jeanne. Raději by s ním bojovala tvář v tvář bez téhle vymyšlenosti, kdy stál do pasu v jámě. Ale takový byl zákon – v souboji měla mít žena výhodu.

Tvrdili, že je to proto, že ženy jsou slabší. Proto, že ženy nejsou trénované. Prý je to spravedlivé, protože ženy jsou obvykle milosrdnější. Jenže to neznali Jeanne.

Ale zákon je zákon. Respektovala Korunu, a pokud jí to mělo přinést výhodu v boji... koneckonců, ten muž si za to mohl sám, když ji masitou rukou popadl za kotník a pokusil se ji strhnout z koně.

I přes tu nepříjemnou nerovnost byl boj vzrušující. A Jeanne samozřejmě zvítězila.

Představovala si, že Olivier teď cítí stejné vzrušení, když se vrhl doleva, uhnul doprava a máchl mečem v dokonalém oblouku. A pak, z ničeho nic, soupeř uskočil pod Olivierovým loktem a tvrdě se rozmáchl proti jeho boku. Dav zalapal po dechu, když Olivier ztratil rovnováhu a severan zvedl zbraň, aby zasadil vítězný úder. Jeanne jenom nasála vzduch zaťatými zuby.

Ale byl to klamný manévř.

Trik.

A když Olivier zvedl zbraň, nejenže zachytil severanův meč, ale ještě ho odklonil dostatečně doprava, takže soka vyvedl z rovnováhy. Přesně na tak dlouho, aby se Olivier dokázal rozmáchnout a zastavit čepel jen vlásek od mužova krku. Severan na ohromený okamžik ztuhl, pak svěsil ramena a upustil zbraň.

Poražen. Stejně jako Jeanne porazila v souboji muže, co ji přepadl. Stejně jako oba poráželi znovu a znovu své nepřátele. Stejně jako je budou porážet v následujících letech.

Dav burácel. Arénou prolétla shnilá hlávka zelí a zasáhla severana do ramene. Jeanne se zdálo, že přes jásot davu zaslechla Olivierův nádherný, nespoutaný burácivý smích.

Zvedl zrak a ona na něj od zábradlí mrkla. Přála si, aby jejich malé děti viděly otce triumfovat, a pak si přála, aby se turnaje zúčastnily i její dvě nejstarší děti z prvního manželství. Byly už dospělé, jejich otec dávno zemřel, a Jeanne nikdy nedokázala pochopit, proč nechtěly, aby Olivier zaplnil prázdné místo po něm. Kdyby jen viděly, jak je silný. Chytrý. Kdyby jen přišly sledovat, jak bojuje.

Odpoledne téhož dne svolal král šlechtice na kolbiště. Všechny, co zajali Angličané při obléhání Vannes a teprve nedávno propustili. Každý vyměnil zbroj za nejlepší šaty. Nikdo neměl meč. Jeanne si pomyslela, že je to neobvyklá volba pro muže, kteří mají být poctěni za válečné činy, ale usoudila, že hezké šaty vypadají lépe než tvrzená kůže a zbroj a meče se k pěkným šatům nehodí.

Olivier šel celý den z boje do boje, od povinnosti k povinnosti, a neměl ani chvíli, aby na ni přes bojiště mrkl, natáhl se přes zábradlí a stiskl jí ruku. Ale po tomhle bude zbytek dne konečně jejich. Jeanne se do něj zavěsí a společně se vytratí, aby byli sami. *Konečně sami*. Po tolika měsících odloučení a tolika hodinách, kdy ho sledovala při boji, aniž se mohla vrhnout do jeho náruče.

Jak po tom okamžiku toužila!

Když se muži seřadili v zaprášené aréně pod žhavým letním sluncem, aby byli oceněni, zahrnuti chválou, vděkem a přízní, Jeanne se chvěla vzrušením a hrdostí. Seděla s dvořany a šlechtou v jedné z lóží, postavených tak, aby chránily vyšší třídy před sluncem nebo deštěm, několik řad od královské lóže, kde si nejmocnější lidé v království, včetně jejího přítele vévody Karla, užívali nejlepší výhled na arénu.

Zachytila pohled mladého vévody a on na ni kývl. Předtím ho minula tak rychle, že neměla příležitost mu poděkovat. Za to, že ji vyslechl v onen den, kdy přijela do jeho hradu a prosila ho o pomoc s návratem Oliviera domů. Za to, že požádal svého strýce, krále Filipa, o výměnu, díky níž se Olivier dostal na svobodu. Teď to slovo neslyšně vyslovila. *Merci*. A on znovu sklonil hlavu, ústa mu zkřivil jeho typický úsměšek, jímž všem dával najevo, že se považuje za nejchytřejšího člověka široko daleko.

Najednou se po aréně rozlehlo hlasité volání krále šampiona, který nařídil ticho. Pařížská chátka umlkla. Šlechtici na sedadlech se napřímili. Nastal čas obřadu. Čas ocenit skvělé muže.

Král Filip vstal a pokynul rádci, jehož Jeanne neznala. Mluvěcímu.

Zamračila se. Tihle muži riskovali pro korunu své životy. To nejmenší, co král mohl udělat, bylo oslovit je osobně. Proč si vybral někoho méně významného? Slyšela, že král se v posledních letech změnil – že je náladový, impulzivní, tajnůstkářský, přehnaně nedůvěřivý. Už to nebyl ten přátelský mladý muž, který před mnoha lety pasoval Oliviera na rytíře – ale přesto

měl být dostatečně králem, aby oslovil ty, co za něho bojovali, byli za něho zajati a málem za něho položili život.

Ale zřejmě nebyl králem *dost*.

Mluvčí si odkašlal, rozevřel úředně vypadající dokument a klidným hlasem začal číst: „Vznešené rody, pařížští občané, šlechtici Francie – v tomto roce milosti našeho Páně tisícím tří stém čtyřicátém třetím Jeho Milost, král Francie, ochránce svého lidu, tímto prohlašuje každého z přítomných mužů – Oliviera, pána z Clissonu, Geoffroie, pána z Malestroitu, Jana, pána z Montaubanu, Alaina, pána z Quédillacu, Denise, pána z Plessisu – za zrádce koruny.“

Z davu se ozvalo ohromené zalapání po dechu. Jeanne se zastavilo srdce. Skutečně právě řekl...? Slyšela dobře? Nazval Oliviera *zrádcem*? Vstala a zvedla ruce před sebe, jako by vzdorovala úderu.

Mluvčí pokračoval. „Tito muži se společně spikli a vydali Vannes anglickému králi. Uzavřeli spojenectví s králem Eduardem a jsou nepřáteli pravého krále Filipa a jeho francouzského království. Proto byli odsouzeni ke smrti stětím a rozsudek bude okamžitě vykonán.“

Tisíce přítomných v aréně se prudce nadechly. A pak zavládl chaos.

Rozčilení šlechtici vstávali. Někdo za Jeanne omdlel. Kdosi další začal křičet. Vzduchem na kolbiště prolétly kameny – Jeanne netušila, na koho mířily.

Nejprve jen nevěřicně stála jako přimrazená, tělo jí zaplavil ledový pot a zuby jí navzdory horkému slunci drkotaly. *Musel* ji jenom šálit sluch. Určitě. Její manžel byl přece válečný hrdina. Toto byl turnaj na jeho počest. Ani král známý svým tajnůstkářstvím a temnými náladami by nemohl udělat něco takového – odzbrojit vlastní muže a nařídít jejich popravu bez veřejného soudu. To se prostě nedělalo. Nemohla to být pravda.

Ale bylo to tak. Do arény vtrhli královi vojáci a přinutili šlechtice pokleknout. Postavili před ně špalvy a hlavy jim přitiskli k zakrvácenému dřevu. Někteří vzdorovali, jiní hrůzou ztuhli. Muž po Olivierově levici udeřil strážce do čelisti. Jeanne se zdálo, že zaslechla své jméno.

Vyskočila z lóže a pokusila se prodrat davem, ale byl příliš hustý a plný paniky. Lidé křičeli, házeli vše, co jim přišlo pod ruku, na přihlížející a směrem k dění, bučeli na údajné zrádce a mlátili každého, kdo se s nimi postrkoval o místo.

Jeanne dostala ránu loktem do hlavy a oplatila ji, ale nijak se tím nepřiblížila k odsouzencům. Dav byl jako zeď, pevnost, bouřlivý oceán, jenom ji odhazoval dozadu a tlačil dolů. Pokud se odtud nedostane, udupou ji. Vydrápala se zpět do lóže, odkud viděla, co se děje.

Kat kráčel pomalu a odhodlaně k mužům u špalků, jeho sekera se ve sluneční záři třpytila jako křemen.

Pět kroků. Čtyři. Tři.

Čas se zpomalil a Jeanne měla pocit, že se dívá do tunelu. Zírala na Olivierovu hlavu – na tmavé vlasy, které tisíckrát hladila, na uši, do nichž šeptala všechna svá tajemství. Přála si, aby mu viděla do očí.

Kat zvedl sekera.

Jeanne naposledy zašeptala Olivierovo jméno, ale hlas se jí zadrhl v hrdle, skoro neslyšela sama sebe.

A pak sekera dopadla.

Přeložil Jaroslav Žerávek